עין משפט

נר מצוה

מם א מיי פ"ו מהלי

נדרים הלכה יג: נדרים הלכה יג: ג ב מיי׳ שם הלכה טו:

נא ג מיי שם פ״ה הלי ו סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סימן רטז

סעיף ז וסימן רכג סעיף

דאע"ג דכולהו פירי דהפקרא אינון

אפילו הכי כיון שבשעה שהדירו היו

דמקמי שביעית:

אדם אוסר וכו'. נראה לי דהכי פירוש'

דשמעתה דקה סלקה דעתין השתה

דרב ושמואל ורבי יוחנו ור"ל כולהו

אפירושא דמתניתין קיימי. רב ושמואל

מפרשי לה כדפרישית. ור' יוחנן ור"ל

מפרשי לה דחדא קתני וכולה כשהדירו

לפני שביעית וקחמר דנדר זה שני

דינין יש לו דלפני שביעית חייל נדרא

לגמרי שאינו יורד ואינו אוכל אבל

כשהגיע שביעית הותר מהלתו דנהי

דאינו יורד בתוך שדהו משום דארעא

אכתי ברשותי׳ קיימא כדפרישי׳ טעמא

לקמן אפ״ה פירי שרו דהא בשביעית

נפקי מרשותיה ואע"פ שהדירו בשעה

לקמן מו.], ב) ב"ק קח:
[לקמן מו.], ג) [ע"ב],
ד) [שייך לע"ב],

תומפות

המודר הנאה מחבירו לפני שביעית לא ירד לתור שדהו. דדריסת הרגל אסורה ואינו אוכל אפילו מן הנוטות חוכל ששינו או ב... חוץ לשדה דאינו לריך לירד יבוריטית, פיי ולאוכלם: ובשביעית. פי׳ אם הדיר בשביעית לא ירד לחוך שדהו ליקח מן הנוטו' (אבל) אם ילטרך לירד ולאכול אסור. ובגמ' פריך אמאי אסור לירד בו לצורו ממנו מאכל לפני שביעי' יורד לתוך שדהו. דאינו מודר אלא מדבר המביא לידי מאכל ואינו אוכל תן הפירות: ובשביעית ורד ואוכל. דהפקר הוא וקשה דלעיל (דף לג.) מיבעיא ליה אם מפסק ומיזיל בארעא אי הוי הנאה המביאה לידי מאכל הנאה המביאה לידי מאכל הימי המביאה הדב בעביעית אף השדה הסקר לגורף אכילה דהכי מסק בגמי ולאידן נמי מסק בגמי ולאידן נמי מאל לא שייך במודר מאל לא שייך במודר מאל לא שיין במודר כלום: רב ושמואא אמרי בביי ארו עליד לפני בבר ארו עליד לפני שביעית אינו אובל מן בברי ארו עליד לפני שביעית אינו אובל מן הנומות. ואף על פי שהגיע שביעית דכיון דאמר אלו הדומות. ואף על פי שהגיע שמונם או שהפחיכה ולכד למונם או שהפחיכה ולכד שמונם או שהפחיכה ולכד שנתנם או שהפקירם ולכך בשביעית והשתו ס"ד דבלא אחר נכסיי אלו ס"ר לכנה חנה נכסיי חנו והגיע שביעית אסור לאכול מן הנוטות דאדם אוסר דבר שברשותו אף כשינא מרשותו ומתני' דקתני ובשביעי' אוכל בנוטות וכטפיעיי מוכל במטות מיירי בהדירו בטביעית עלמה: רבי יוחנן ור"ש בן לקיש (אמרי) נכםי עליך אינו יורר לתוך שדהו בו אונע שביעית אוכל מן הנושות. והפקר הן ולא אסרן אלא כי איתנהו לדידיה אבל אי יהבינהו [לא] דאין אדם אוסר בקונמות לכשילא מרשותיה בקונמות נכשינה נוו שותיים וה״ה היכא דאמר נכסי אלו הגיע שביעית מותר בנוטות ופריך אם כן דלא אסר רבי יוחנן כלל לכשינא מרשותו אמאי לא אשמועינן למילתא באלו אלא אית להו אדם אוסר ועוד תנן דאדם אוסר לכשילא מרשוחו: מוסר לכם כהו למשום מת יירשנו. דכשיש כה ברשותו חוסרה ותו לה: בחייו ובמותו לא יירשנו. אלמא אוסר אחריו לאחר מותו שילאו מרשותו ומשני לה לעולם לא חחשונו ני נעונם נוו מפשום מידי דהיכא דאמר נכסי אלו עליך שיאסרו לאחר שינאו מרשומו דשאני הכא

בותנר' המודר הנאה מהבירו לפני שביעים. שהדירו חבירו קודם שנכנסה שביעית: אין יורד לחוך שדהו. לאכול מפירות שביעית דאסור בדריסת הרגל: ואין אוכל מן הנוטות. מאותן פירות הנוטין חוץ לשדה שיכול ליקח מהן ואינו לריך ליכנס בתוך השדה ואע"ג דהן שביעית

לא יאכל מהן כדאמרינן בגמרא אדם אוסר דבר שברשותו אפילו לכשינא מתני' אהמודר הנאה מחבירו לפני שביעית מרשותו והאי נמי כיון דלפני שביעית אינו יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הנומות הדירו חבירו כי אתי נמי שביעית אסור בהן: ובשביעית. אבל אם הדירו בשביעית לא יורד לתוך שדהו: אבל אוכל הוא מן הנוטות. הואיל ולא הוי ברשותו השתא כי מדיר ליה. ובגמראם מפרש אמאי אינו יורד ואמאי אוכל הא ארעא נמי דהפקר היא: נדר הימנו מאכל לפני שביעית. אבל לא נדר הימנו הנאה לכי מטי שביעית יורד ואינו אוכל דהא לא הדירו אלא מן מאכל אבל אינו אוכל כדפרישית לעיל דאדם אוסר דבר שברשותו אפי׳ לאחר שילה מרשותו: ובשביעית. הדירו בשביעית: יורד ואוכל. דעכשיו ילא מרשותו. ואית דמפרש המודר הנאה מחבירו לפני שביעית לא ירד לתוך שדהו לפני שביעית ולא יאכל מן הנוטות כיון דהדירו ובשביעית כלומר אם הגיעה שביעית לא ירד לתוך שדהו כו' ולישנא קמא עיקר: גמ' דאמרי סרוייהו נכסי אנו עליך. כלומר כל נכסי עליך בכל מקום שהן: ואין אוכל מן הנוטות. ואע"פ שהגיע שביעית ושל הפקר הן: ואם בשביעית נדר. דהשתא לאו ברשותו הוא ולא מלי מדיר לה מנייהו אוכל מן הנוטות: ר' יוחנן ור"ל דאמרי.

הגיע שביעית אין יורד אבל אוכל מן הנוטות: אדם אוסר דבר שברשותו אפילו לכשילא מרשותו. דכיון

הכי כי הגיע שביעית דנפקא מרשותיה אוכל הוא מן הנוטות: ומסברת. דבהתי טעמת פליגי: ומי חיכה למ"ד חין חדם חוסר כו'. ור׳ יוחנן ור״ל הכי סבירא להו: (ד) אם כן. דמשום האי טעמא פליגי ואמרי דאוכל הוא בשביעית: ליפלגי בנכסים אלו. אפי׳ היכא דאמר נכסים אלו עליך ולימרו ר' יוחנן ור"ל דאוכל בשביעית משום הטעם (ס) דאמר אין אדם אוסר דבר שברשותו לכשילא מרשותו כ"ש היכא דאמר נכסי דמשמע כל זמן שהן ברשוחו אלא מדלא פליגי בנכסים אלו אלא בנכסי ש"מ דלית להו האי סברא. ועוד היכי מצי אמר לעולם דאין אדם אוסר דבר שברשותו לכשינה מרשותו והתנן דאוסר: האומר לבנו קונם שאתה נהנה לי. כלומר שאי אתה נהנה לי מכל נכסי: מת יירשנו. שלה אסר עליו אלה כל זמן שהנכסים שלו לפיכך יירשנו ರಿದ

אפילו הכי אסורין עליו: ר' יותנן ור"ל סברי אין אדם לו'. ומשום

ובשביעית אינו יורד לתוך שדהו אבל אוכל הוא מן 6 הנמיעות הנומות ינדר הימנו מאכל לפני שביעית יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הפירות ובשביעית יורד ואוכל: נכסים 🜣 רב ושמואל דאמרי תרוייהו אלו עליך לפני שביעית אין יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הנוטות אע"פ שהגיע שביעית ואם בשביעית נדר אין יורד לתוך שדהו אבל אוכל מן הנוטות ור' יוחגן וריש לקיש דאמרי, תרוייהו נכסי עליך לפני שביעית אין יורד לתוך שדהו ואין אוכל מן הנוטות הגיע שביעית אינו יורד לתוך שדהו אבל אוכל הוא את הנוטות לימא בהא קמיפלגי דרב ושמואל סברי 6אדם אוסר דבר שברשותו אפילו לכשיצא מרשותו ורבי יוחגן ור"ל סברי אין אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו ותיסברא מי איכא למ"ד אין אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו ש"כ ניפלגי בנכסים אלו וכ"ש בנכסי ותו הא תנן דאדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו דתנן יהאומר לבנו קונם שאתה נהנה לי מת יירשנו בחייו ובמותו

חימא משום סיפא נקט לה לאשמעינן דכיון דמעיקרא אמר נכסי כשהגיע שביעית הוחר מקצחו של נדר זה דהיינו לענין אכילה הא נמי לא אריכא לאשמעי׳ דפשיטא דבלשון נכסי לא משמע אלא בעוד שהיו ברשותו דגדולה מזו שנינו בפירקא דלקמן (דף מו.) ומייחינן לה בסמוך בשמעתין [ע"ב]

האומר לחבירו קונם לביתך שאני נכנס שדך שאני לוקח מת או שמכרו לאחר מותר וכיון דאפילו גבי נודר דליכא לספוקי דמלי אוסר אנפשיה נכסי חבירו אפילו לאחר שינאו מרשותו אמרינן דכי אמר ביתך לא משמע אלא בעוד שהוא שלו כ״ש לגבי מדיר דאיכא לספוקי אי מלי אסיר לבתר שינאו מרשותו דפשיטא מילתא דבלשון נכסי אינו אוסר אלא בעודן ברשותו דודאי כי אמר נודר ביתך או נכסיך וכי אמר מדיר ביתי

או נכסי לשונות שוין הן הלכך אם איתא דר׳ יוחנן ור״ל דוקא בנכסי אמרי דאין אדם אוסר תנא דמתני׳ לא אשמועי׳ מידי לא ברישא ולא בסיפא. וכ״ת כולה לאשמועינן דינא דבשביעית אינו יורד לחוך שדהו נקט לה דלא תיתא דארעא נמי רחמנא אפקריה וקמ״ל דליתא משום טעמא דאמר

לקמן לא מצים אמרם הכין דלמאי שנויה בנדרים אי האי דינא בעי למתני לעולא דאמר לקמן [ע"ב] בעומדין אילנות על הגבולין ה"ל למתנייה גבי דיני ממונות א"נ בשביעית ואפי" לר"ש בן אליקים דאמר [שם] גזרה שמא ישהה בעמידה לא ניחא דכולה תני לה משום האי דינא דליתני

שביעית גרידא אלא ודאי ר' יוחנן ור"ל אפילו בנכסים אלו ס"ל דאין אדם אוסר. ואמיא להו השתא מתניתין שפיר דתנא רישא משום סיפא לאשמועינן דאפילו הדירו בלשון נכסים אלו אין נדרו חל לאחר שילאו מרשותו דלא תימא דכי היכי דאמר גבי נודר דכי אמר לבית זה שאני נכנס מת או מכרו לאחר אסור דמתסר עליה אפילו לאחר שינא מרשותו הכי נמי כי הדירו חבירו וא"ל נכסים אלו דליחול איסורא אפי׳ לאחר שינאו נכסים מרשות מדיר דליתא דה״מ בנודר עצמו דמצי אסר אנפשיה נכסי חבירו אפילו לאחר שינאו מרשותו הוו להו נכסי חבירו אבל מדיר לא דלאחר שיצאו מרשותו הוו להו נכסי חבירו ואין אדם אוסר נכסי חבירו על חבירו ואתיא מתניתין שפיר. ומקשינן דאי איתא דר' יוחנן ור"ל סברי דאין אדם אוסר הוה להו לאיפלוגי בהדיא אפילו היכא דאמר נכסים אלו ועוד תנן דהיכא דאמר בהדיא אדם אוסר: אם מס יירשנו. דלאו מדידיה מתהני אלא מירושתיה דוכי ליה רחמנא: די אם מס לא יירשנו. לאו דוקא לא יירשנו דנכסי ודאי

אח

שהיה ברשותו דהיינו לפני שביעית סברי ר' יוחנן ור"ל דחין אדם אוסר

דבר שברשותו לכשילה מרשותו ונהי דרישה לה השמעינו מידי דפשיטה

דלפני שביעית אינו יורד ואינו אוכל סבירא להו דנקט רישא משום סיפא לאשמעינן דאע"פ שהדירו לפני שביעית שהיו פירות ברשותו

אין איסורו חל לאחר שילאו מרשותו דהיינו בשביעית. ומש"ה הוה

סְלֹיק אדעתיה דר׳ יוחנן ור״ל סברי דאין אדם אוסר דבר שברשותו

לכשיצא מרשותו אפילו היכא דאמר נכסים אלו א"נ אפילו היכא דאמר

בהדיא שהוא אוסר אותם אפילו לאחר שינאו מרשותו. והוה סבירא לן

הכי אע"ג דר' יוחנן ור"ל לא איירו אלא בנכסי משום דבשלמא אי

אמרינן דרבי יוחנן ור"ל אמרי הכי בנכסים אלו איכא למימר דתנא

רישא משום סיפא וכדפרישית ואע"ג דאמרי ר' יוחנן ור"ל נכסי לאו

דוקא דאמר נכסי בלחוד אלא אנכסים אלו דאמרי רב ושמואל קיימי

דנכסים אלו דינו כנכסי וכמו שנפרש לפנינו דאם איתא דר' יוחנן

ור"ל דוקא בנכסי קא אמרי א"כ מה אשמעינן תנא דמתניתין רישא

ודאי לא לריכא לאשמעינן דלפני שביעית חייל נדרא לגמרי וכי

בותנר' נה ירד לחוך שדהו. של מדיר. דמודר אסור אפי׳ בדריסת הרגל כדתנן לעיל (דף לב:): ואינו אוכל מן הנוטוח. מן הפירות הנוטות על הדרך סמוך לשדה: ונשביעים לא ירד לחוך שדהו. ואי בשביעית נדר לא ירד וכו'. ובגמרא מפרש לה: גב" ואף על גב שהגיע שביעים. דקסברי רב ושמואל

שלו חייל איסורא אפי׳ בשביעית שילאו הוהות הר"ח מרשותו. ומתני׳ תרי דיני קתני רישא (א) במשנה אבל אוכל אשמעינן דכיון שהדירו לפני שביעית חייל גדריה אפילו כי מטא שביעית ותיבת הנטיעות נמחק: (3) גמ' רב ושמואל וסיפא אשמעינן דאס בשביעית נדר לאמרי תרוייהו גכסי עליך כצ"ל ואות מ"ס ותיבת נהי דלא חייל נדריה לגבי פירי דהפקרא נינהו לגבי ארעא מיהא חייל וכדמפרש לכו נמחק וכן ברש"י: (ג) שם דא"כ ניפלגי: (ד) רש"י ד"ה דא"כ דמשום: (ד) ד"ה ליפלגי בגמרא טעמא לקמן: ור' יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו וכו' אבל אוכל מן הנוטות. ולא מתסר בהו משום נדרא וכו׳ דאמרינן אין אדס וכו׳ וכ״ש היכא וכו׳ לימה בהה היכי מצו אמרי דלעולם קמיפלגי דרב ושמוחל סברי חדם אוסר וכו' וכ' יוחנן ור"ל סברי אין

פירוש הרא"ש מתני' ובשביעית. כשיגיע שביעית לא ירד בתוך שביעית לא שדהו אף על גב דרחמנא לפקרי' וכגמ' מפרש: אבל אוכל מן הנומות. להפקר הן: גמ' לימא בהא קא מיפלגי. רב ושמואל: נכםי אלו. לאו דוקא והה"ג אם נכסי דבכל ענין אדם אוסר דבר שברשותו אפילו לכשינא מרשותו הלכך הא דקתני במתניתין ובשביעית אוכל מן הנוטוח וו"ר איירי בנודר בשביעית והאי דנקט ר' יוחנן ור"ל נכסי לאו דוקא הה"ינ נכסים אלו דבכל ענין אומר אדמ אין מדס חוסה זכן שברשותו לכשילא מרשותו הלכך הא דקתני במתניתין ובשביעית אוכל (אף) מן

וכשבישית מוכל (מף) כק הנוטות איירי אף בשהדירו לפני שביעית: א"ב לפלגו בגכסים אלו. דאמרי׳ אין אדם אוסר כו׳: דתנן האומר לבנו כו׳. משנה היא בהגחל קמא: מפני הימ בהצות ק בחייו ובמותו לא ייר אלמא אדם אוסר נ לאחר מותו אע"פ שינאו

דידיה